

Учреждение «Отдел образования администрации Волжского муниципального района»
Муниципальное общеобразовательное учреждение «Большекарамасская средняя общеобразовательная школа»
Волжского муниципального района Республики Марий Эл

«СОГЛАСОВАНО»:
Зам. директора по УВР
 Михайлова Н.М.

«УТВЕРЖДЕНО»
Директор школы: Микакова В.А.
28 августа 2023 г.

Рабочая образовательная программа
по предмету: родной (марийский) язык
для 8 класса

Программа составлена на основе программы «Примерная рабочая программа учебного предмета
«Родной (марийский) язык для 5-9 классов основного общего образования».
Йошкар-Ола, ГБУ ДПО Республики Марий Эл «Марийский институт образования», 2021 г.
Разработчик: Кузнецов В.В., Кузнецова Н.В., Алмаматова Л.И.

Составитель программы: Ибраева Галина Егоровна,
учитель марийского языка и литературы
первой квалификационной категории

д. Чодраял

Умылтарымаш

8-ше класслан марий йылме дене рабочий программым государственнй стандартын федеральнй компонентшылан энтертен возымо. Тыгак 2004 ийысе Базиснй планым да «Положение по оформлению рабочей программы»,

8-ше класслан марий йылме дене рабочий программым возымо годым «Марий йылме дене тун школлан примернй программе 5-9 класслан" 2013 ийыште лекшылан энтертыме, тунемше-влакын ийготыштым да шинчымаш кукшытшым шотыш налме. 8-ше класслан «Марий йылме» учебникым Кузнецов В.В. да Кузнецова Н.В. ямдыленыт. Учебникым Марий книга савыктыш 2010 ийыште луктын. 8-ше классыште арняш йылмылан 2 шагат ойыралтеш. Идалык мучко – 68 шагат.

Марий йылме школышто – ушан-чолга у тукумым куштымо ушанле йон.

Марий йылме дене туныктымаш пашам кыдалаш школлан лукмо шинчымаш стандартым, Марий образовательнй учрежденийын кугыжаныш концепцийжым, этнокультурнй компонентан учебнй план-влакым, методикын йодмыжым шотыш налын пашам ыштыман.

Марий йылме школышто суапле шонымаш дене тунемалтеш:

- йылмым икте-весе дене кылым кучымо, ваш-ваш умылымо эн сай йон семын аклен, илыш-йулаште, тунеммаште да ончыклык пашаште тудын дене пайдаленен моштышо у тукумым кушташ;

-тидлан верч йылмын тун закон дене правилже-влак нерген пенгыде шинчымашым пуаш;

-марий калыкын культуржо дене палдарен, тудын сенгымашыжым тужатен шукемден моштышо тукумым кушташ; тудо шочмо калыкын поро койыш-шоктыш да илыш-йула ойыртемжым арален кодаш да шке умыр-пурымашыштыже умбакыже шуаш ямде лийшаш.

Паша икте почеш весе ешаралтынак лектеш. Нунын коклаште поснак кулешанже тыгай:

-йылмын сералжым (сылнештыраме йенжым) палаш да кучылт мошташ;

-эн ончычак кутырымо йылмым лывырташ.

Текстым шкевуя чонгымо годым кум тун сомыл чак кылдалтшаш:

- мом каласаш шонымо возышо-ойлышо енлан шканжат, молыланат раш лийже;

- текст логико-композиционнй могырым чаткан ышталтше (ик ужаш весе дене кылдалтше, ик шонымаш гыч весе курылтде длектын шогыжо);

- йылме лывырге, чын да ару лийже.

8 классыште тун шотышто синтаксис ден пунктуаций тунемалтыт: мут сочетаний, простой предложений, ик составан предложений-влак да т.м.

Программан ойыртемже тыгай: тудо

- школышто туныктымо пашам марий йылме наукин кызыт виянме кукшытшо деке лишемда;

- тыгодымак турло йодыш гыч утларак кулешанжым йочалан умылаш лийшыжым веле тунемаш темла;

- теорийым практика дене чак кылдаш - налме шинчымашым кучылт мошташ - корным палемда.

Программе ваш кылдалтше кок ужашлан шелылтеш:

- тунемше йылме наукин түрлө ужашыж нерген теоретический шинчымашым налшаш;
- шинчымашым кучылт моштышаш (тунемше чаткан да лывырге йылме дене ойлен да возен моштышаш, препинаний знак-влакым йоньлыш деч посна шындышаш).

Йылме лывыргыме паша.

Текст да стиль нерген тунеммым ушештарен пентгыдемдымаш да келгемдымаш.

Публицистика стиль дене пашам умбакыже шуйымаш.

Йодышлан вашмут, мутлан «Шочмо йылмем – ўмыр йолташем».

Публицистик стиль сынан текст негызеш тичмаш але кўчык изложенийым серымаш, тыгай текстым кўчыкемден каласкалымаш.

Тўн шотышто морально-этический темылан возымо текст дене паша.

Урем, ола, ял, историй да культур памятник нерген публицистика стиль дене серыме сочинений.

Морально-этический тема нерген шонкалымашан сочинений, мутлан: «Йолташ.. могай шергакан мут».

Ильш нерген шонкален каласкалыман сочинений.

Сўретым лончылен шонкалыман сочинений.

Грамматический сочинений.

Деловой кагаз дене паша. Турло канаш (инструкций) дене палыме лиймаш.

Пырдыжгазет ден «Ямде лийлан» морально-этический тема нерген шонкалымашан статьям серымаш.

Тунемше ий мучашеш мом ыштен моштышаш

- мут сочетанийым, кок составан да ик составан простой предложений-влакым, вияш оян предложенийым синтаксически лончылен моштышаш;

- икгай членан, ойыралтше членан, обращения да пуртымо мутан простой предложенийым чонен моштышаш;

- кўлеш годым подлежащий ден сказуемый коклаш тирем шынден моштышаш;

- 5-8 класслаште тунемме орфограмман мут-влакым возен моштышаш;

- текстын стильжым пален моштышаш; публицистик стиль сынан текст негызеш тичмаш але кўчык изложенийым серен (каласкален) кертшаш; вершёр, пушенге нерген, морально-этический темылан сочиненийым серен кертшаш;

- чыла пашаштыжат литературный йылмын нормыжым эскерышаш. Марий йылме школышто предмет семын суапле шонымаш дене тунемалтеш. Йылмын сўралжым пален да кучылт моштыман. Йылме ойыртемем шижын моштымым вияндаш. Шочмо йылмым туныктым тўн цель – тунемше-влакын кутырымо-возымо йылмыштым лывырташ, вияндаш.

Теме шот дене планирований

Эртар ыша ш	Эртар ыме	Ур ок	Урокын темыже	Шаг ат	Тунемше мом палышаш да моштышаш	Тергымаш
1-ше раздел. Шочмо йылме						
		1	Шочмо йылмын историйже	1	Марий йылмын историйжым палаш.	Мутланымаш
2-шо раздел. 5-7 класслаште тунеммым ушештарымаш						
		2	Самостоятельный ойлымаш ужаш-влак	1	Самостоятельный ойлымаш ужаш-влак нерген палаш Ойлымаш ужашым морфологический лончлен мошташ	Мутер диктант
		3	Служебный ойлымаш ужаш-влак	1	Служебный ойлымаш ужаш-влак нерген палаш Ойлончышто служебный ойлымаш ужаш-влакым чын кучылт мошташ	Мутер диктант Паша-влакым шуктымаш
		4	Глагол	1	Глагол нерген палаш Глаголын грамматический формажым чын муын мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		5	Причастий ден деепричастий	1	Причастий ден деепричастий нерген палаш Причастий ден дееприч-ым ойырен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		6	Причастиян да деепричастиян савыртыш	1	Причастиян да деепричастиян савыртыш нерген палаш Причастиян да деепричастиян савыртышым ойырен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
3-шо раздел. Марий литератур йылме						
		7	Диалект да литератур йылме		Диалект, говор, наречийым умылтарен мошташ	Картычке-влак дене паша
4-ше раздел. Муткылдыш						
		8	Муткылдышын чоңалтмыже да грамматический ойыртеме	1	Муткылдышын грамматический ойыртемежым палаш Муткылдышын значенийжым умылтарен мошташ	Мут кылдышым муаш
		9	Муткылдышыште шомак-влакын кылдалтме йонышт	1	Мут-влакын кылдалтме йоныштым палаш Муткылдышым лончылен мошташ	Муткылдышым лончылаш

5-ше раздел. Тыглай ойлончо.

	10	Ойлончын чоңалтмыже.	1	Ойлончышто мут-влакым чын кылден мошташ, логич.пералтышым йўк дене ойырен мошташ	Мутер диктант
	11	Ойлончышто мут радам. Логический пералтыш.	1	Логический пералтыш нерген палаш Ойлончышто логический пералтышым чын шынден мошташ	Практический паша

6-шо разд. Кок составан тыглай ойлончо

	12	Подлежащийын каласалтмыже	1	Подлежащий нерген шинчымашым келгемдаш да түрлө ойлымаш ужаш дене каласалтмыжым умылтараш.	Практический паша
	13	Тыглай глагольный сказуемый	1	Тыглай сказуемый нерген палаш. Тыглай сказуемыйым моло сказуемый деч ойырен мошташ	Практический паша
	14	Йыжынан глагольный сказуемый	1	Йыжынан глагольный сказуемый нерген палаш Йыжынан глагольный сказуемыйым моло сказуемый деч ойырен мошташ	Практический паша
	15	Лўман йыжынан сказуемый	1	Лўман составной сказуемый нерген шинчымашым пуаш, тудын моло сказуемый деч ойыртемалтмыжым умылтараш	Картычке дене паша
	16	Подлежащий да сказуемый коклаште тире	1	Лўман составной сказуемьян ойлончышто препинаний палым шынден мошташ.	Практический паша
	17	Контрольный диктант	1	Лудмым колыштын, чын возен мошташ, грамматический пашам ышташ.	

7-ше раздел. Ойлончын ешарыме членже-влак

	18	Ешартыкын каласалтмыже	1	Вияш да косвенный дополненийым, нунын түрлө грамматический формо дене каласалтмыштым умылтараш.	Картычке дене паша
	19	Рашемдыкын (Определений) каласалтмыже	1	Определенийын грамматический значенийжым рашемдаш, түрлө ойлымаш ужаш дене каласалтмыжым умылтараш	Картычке дене паша
	20	Ешартыклўм. (Приложений)	1	Приложений нерген шинчымашым пуаш, приложений предложенийште чарналтыш палым шынден мошташ	Практический паша

		21	Умландарыше член-влакын түрлө лиймышт	1	Умландарыше членын йодыш-влакшым палаш Умландарыше член-влакын значенийыштым ойырен мошташ	Практический паша
		22	Умландарыше членын каласалтмыже	1	Умландарыше член-влакым муаш Могай ойлымаш ужаш дене каласалтмыжым муын мошташ	Практический паша
		23	Ешарыме член-влакым иктешлымаш	1	Тиде тема почеш шинчымашым пентгыдемдаш да тергаш	Шкевуя паша
		24	Грамматический заданиян диктант	1	Лудмым колыштын, чын возен мошташ, грамматический пашам ышташ.	Паша-влакым шуктымаш
		25 26	И.Ямбердовын «Мирон коча» сүретше почеш сочинений	2	Сүретче нерген палаш Сүретым лудын мошташ.	Сочиненийым возаш
8-ше раздел. Ик составан тыглай ойлончо						
		27	Ик составан ойлончо нерген умылымаш	1	Ик сотавап ойлончо нерген палаш Ик составан ойлончым кок сотавап деч ойырен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		28	Определенно-личный ойлончо	1	Определенно-личный ойлончо нерген палаш Текстыште определенно-личный ойлончым муын мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		29	Неопределенно-личный ойлончо	1	Опр.-лич. ден неопр.-лич. ойлончо-влакым ойырен мошташ.	Паша-влакым шуктымаш
		30	Безличный ойлончо	1	Безличный ойлончо нерген палаш Безличный предл. кучылт мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		31	Назывной ойлончо	1	Назывной ойлончым моло ойлончо деч ойырен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		32	Ик составан ойлончым иктешлымаш	1	Ик сост. да кок сост. ойлончо-влакым ойырен мошташ.	Паша-влакым шуктымаш
9-ше раздел. Тичмаш огыл ойлончо						
		33	Тичмаш огыл ойлончо	1	Тичмаш огыл ойлончым текстыште муаш.	Грамм. дикт.
		34 35	ЙЛП Изложений «Олмапу»	2	Лудмым, колыштын текстын содержанийжым возен мошташ	
10-шо раздел. Икгай членан ойлончо						

		36	Икгай членан ойлончо нерген умылымаш	1	Икгай членан ойлончо нерген палаш Текстыште икгай членан ойлончым муын мошташ	Йодышлан вашмут
		37	Икгай членан ойлончышто ушем мут-влак	1	Икгай членан ойлончышто түрлө ушем мутым кучылташ, тудын пелен палым шындаш туныкташ	Паша-влакым шуктымаш
		38	Икгай членан ойлончышто пунктуаций	1	Икгай членан ойлончо нерген палаш Икгай членан ойлончышто препинаний палым чын шынден мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		39	Икгай членан ойлончышто иктешлыше мут.	1	Иктешлыше мутым муын мошташ, чарналтыш палым чын шындаш.	Паша-влакым шуктымаш
		40	Иктешлыше мут пеленсе пунктуаций	1	. Иктешлыше мутан ойлончышто чарналтыш палым чын шынден мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		41	Контрольный диктант	1	Икгай членан ойлончышто чарналтыш палым чын шындаш	
11-ше раздел. Ойыралтше членан ойлончо.						
		42	Ойыралтше рашемдык	1	Ойыралтше член-влакым икгай член-влак деч ойырен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		43	Ойыралтше ешартыклум	1	Ешартыклумым муын мошташ.	Паша-влакым шуктымаш
		44	Ойыралтше умландарыше член.	1	Ойыралтше умландарыше членым кучылт мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		45	Ойыралтше рашемдыше член	1	Чыла түрлө ойыралтше член-влакым муын, ойырен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		46	Ойыралтше членан ойлончым иктешлымаш	1	Ойыралтше член-влакым ойырен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		47	Диктант	1	Ойыралтше членан ойлончышто чарналтыш палым чын шынден мошташ	
		48	Ойыралтше членан ойлончым синтаксический синонимыш савырымаш	1	Синтаксический синоним нерген палаш Ойыралтше членан ойлончым синтаксический синонимыш савырен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		49-	ЙЛП Изложений	2	Текстым лудмым колыштын, содержанияйжым возен мошташ	

		50				
12-шо раздел. Савырныммут, пуртымо мут						
		51	Савырныммут годым чарналтыш пале	1	Обращений нерген шинчымашым келгемдаш, тудын грамматический формыж дене палдараш	Паша-влакым шуктымаш
		52	Пуртымо мут да пуртымо ойлончо	1	Пуртымо мут, мут сочетаний, предложенийым контекстыште муын мошташ да знакым чын шынден мошташ туныкташ	Паша-влакым шуктымаш
		53-54	ЙЛП Сочинений «Мыйын йӱратыме пушенгем»	1		
		55	Да, уке мутан ойлончо	1	Да, уке мутан да междометиян предложений-влакым кутырымаште, возымаште кучылт мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		56	Контрольный диктант			
		57	ЙЛП Стиль-влак	1	Стиль-влакым ойырен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		58	Фонетикым ушештарымаш	1	Мутым фонетически лончылен мошташ	
		59	Текстым тичмашын лончылымаш	1	Текст нергенпалаш Текстым тичмашын лончылен мошташ	Шкевуя ыштыме паша
Идалык мучко тунеммым ушештарымаш						
		60	Муткылдыш	1	Муткылыш нерген палаш	
		61	Тыглай да кыдежан ойлончо	1	Тыглай да кыдежан ойлончым ойырен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		62	Ик составан ойлончо-влак	1	Ик составан ойлончо-влакым ойырен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		63	Ойлончын ешарыме членже-влак	1	Ешарыме член-влакын йодыштым палаш Ойлончым член шот дене лончылаен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		64	Икгай членан ойлончо	1	Икгай членан ойлончым ойрен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		65	Ойыралт шогышо член-влак	1	Ойыралт шогышо член-влак нерген палаш	Паша-влакым шуктымаш
		66	Контрольный диктант	1		
		67	Йонылышым тӱрлымаш	1	Шке йонылышым чын торлен мошташ	Паша-влакым шуктымаш
		68	Иктешлымаш урок	1		

